

Sygn. akt XII Ga 303/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie XII Wydział Gospodarczy – Odwoławczy w następującym składzie:

Przewodniczący-Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera

Protokolant: osobiście

po rozpoznaniu w dniu 7 czerwca 2017 r. w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Skarbu Państwa – (...)w A.

przeciwko(...)spółce jawnej w J.

o zapłatę

na skutek apelacji strony powodowej od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie z dnia 20 grudnia 2016 r. sygn. akt IV GC 1542/16/S

I. oddala apelację;

II. zasądza od strony powodowej na rzecz strony pozwanej koszty postępowania apelacyjnego w kwocie 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych).

UZASADNIENIE

Strona powodowa Skarb Państwa (...)domagała zasądzenia od strony pozwanej"(...)Sp.j. w J. kwoty 1191,43 zł z odsetkami ustawowymi i kosztami procesu tytułem części odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie faktur wystawionych za sprzedane pozwanej drewno oraz tytułem należności w postaci rekompensaty przewidzianej w art. 10 ustawy z dnia 8 marca 2013 roku o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

W sprzeciwie od wydanego w sprawie nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa z zarzutem, iż o ile zapłacono za dostarczone drewno z opóźnieniem, o tyle zostały zapłacone odsetki za opóźnienie bez wzywania do ich zapłaty. Pozwana spółka zarzuciła stronie powodowej naruszenie art. 5 k.c., art 354 k.c. oraz art 10 ust. 1 i 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych.

Wyrokiem z dnia 20 grudnia 2016 roku Sąd Rejonowy powództwo oddalił, odstępując od obciążenia strony powodowej kosztami procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że zgodnie z umową stron zapłata za drewno miała być dokonywana na rachunek bankowy powódki w ciągu 30 dni od daty wystawienia faktury, przy czym zgodnie z § 7 umowy kupujący winien był na zabezpieczenie należności sprzedającego ustanowić gwarancję bankową. Na dzień wniesienia pozwu z tytułu not odsetkowych do zapłaty przez pozwanego pozostawała kwota 10, 93 zł - z uwagi na pomyłkę pozwanej w obliczeniach, odnośnie której powódka cofnęła pozew, zrzekając się roszczenia. Noty odsetkowe strony powodowej zostały zapłacone bez wzywania strony pozwanej do ich zapłaty. Natomiast należność wyliczona zgodnie z art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych nie została przez stronę pozwaną uregulowana, z czego jedną z przyczyn pozostawała okoliczność ustanowienia gwarancji bankowej z dnia 26 listopada 2013 roku, która zgodnie

z aneksem nr (...) z dnia 29 listopada 2013 roku została wystawiona w celu zagwarantowania terminowej zapłaty za surowiec drzewny wraz z odsetkami i karami umownymi naliczanymi zgodnie zapisami zawartych przez N. umów, nadzorowanych przez (...)w K.. Pierwotna wysokość gwarancji na kwotę 1 500 000 zł została podwyższona do kwoty 1 650 000 zł. Strona powodowa nie skorzystała z gwarancji.

Sąd Rejonowy zważył na tle art. 10 ust. 1 ustawy o transakcjach handlowych, iż udzielone tam wierzycielowi uprawnienie ma na celu nakłonienie dłużników do zapłaty w terminach określonych w ustawie oraz dyrektywie 2011 /7/ UE, którą ustawa implementuje. Jednak naliczenie równowartości 40 EUR, w tym przypadku zwielokrotnione, a to z powodu odniesienia jej do poszczególnych dostaw i faktur, podlegać musi ocenie z punktu widzenia art. 5 k.c. W tym zakresie Sąd Rejonowy wskazał, że opóźnienia strony pozwanej zapłacie w odniesieniu do terminów płatności były nieznaczne i wynosiły 3,5, 6 i 14 dni, przy tym strona powodowa nie podjęła żadnych czynności windykacyjnych. Nie podejmowała jakichkolwiek działań w celu zobligowania strony pozwanej do zapłaty naliczając kwoty 40 EUR osobno za każdą z faktur zapłaconych po terminie, mimo iż dłużnik sam dobrowolnie zapłacił należność za zakupione drewno z kilkudniowym opóźnieniem, a następnie wyliczone przez siebie odsetki. Zdaniem Sądu Rejonowego takie zachowanie strony powodowej sprzeczne jest z zasadami współzycia społecznego, stanowi przejaw wyzyskania okoliczności dla uzyskania świadczenia quasi karnego, zwłaszcza, że opóźnienie strony pozwanej pozostaje w rażącej dysproporcji do wartości przedmiotu sporu. Sąd podkreślił, że strona powodowa jest monopolistą dostaw drewna, nie bierze pod uwagę wieloletniej współpracy stron, wysokich obrotów w zakresie tej współpracy, kwot płaconych przez pozwaną na rzecz powoda, zapłaty należności bez wzywania do zapłaty i bez konieczności windykacji czy ponoszenia jakichkolwiek kosztów. Podkreślił Sąd Rejonowy także, iż suma odsetek ustawowych była niewielka, wielokrotnie niższa niż kwota dochodzona z tytułu rekompensaty na podstawie art. 10 cytowanej ustawy. Wskazał Sąd Rejonowy, że strona powodowa dysponowała gwarancją bankową, a mimo tego z gwarancji tej nie skorzystała i choć strona pozwana zapłaciła dobrowolnie odsetki, domagała się w niniejszej sprawie 40 EUR rekompensaty od każdej faktury. Takie postępowanie, w ocenie Sądu Rejonowego, nie zasługiwało na ochronę.

W apelacji strona powodowa zarzuciła Sądowi Rejonowemu naruszenie art. 5 k.c. przez błędne uznanie, iż strona powodowa dochodząc zapłaty uczyniła użytek ze swego w prawa sposób sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Podnosząc też zarzuty naruszenia art. 233 k.p.c. przez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego oraz naruszenia art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych przez przyjęcie, że skorzystanie przez powódkę zabezpieczenia w postaci gwarancji bankowej zapobiegłoby powstaniu opóźnienia w zapłacie i nie doprowadziłoby do naliczenia odsetek, skarżąca wywodziła, iż strona pozwana dopuszczając do opóźnienia nie przestrzegała zasad uczciwego obrotu i rzetelności kupieckiej, a także nadużyła zaufania strony powodowej. Wskazała, że to strona pozwana nagminnie narusza zasady współzycia społecznego ponieważ (...)w K. jest jej wierzycielem z tytułu przeterminowanych w znacznym zakresie zobowiązań. Wywiodła, że dla skorzystania z gwarancji bankowej zadłużenie pozwanego musiało być wymagalne czyli termin płatności zobowiązania musiał być przekroczony, a strona powodowa musiałaby przystąpić do naliczania odsetek. Gwarancja bowiem nie dawała możliwości skorzystania z niej w stosunku do zobowiązań pozwanego jeszcze niewymagalnych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Apelacja jest nieusprawiedliwiona.

Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu Rejonowego wyłożone w uzasadnieniu przedmiotowego wyroku. Zważyć bowiem należy, iż Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 11 grudnia 2013 roku, sygn. III CZP 94/15 stwierdził, iż uwagi na dolegliwości dla dłużnika wynikające z zastosowania sankcji przewidzianej w art. 10 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, do sądu orzekającego w sprawach o przyznanie równowartości 40 EUR, należy zbadać czy w okolicznościach konkretnej sprawy wierzyciel nie nadużył przyznanego mu prawa, biorąc pod uwagę art. 5 k.c. Sąd Okręgowy w pełni identyfikuje się z treścią powyższej uchwały.

Przypomnieć trzeba, iż zgodnie ze stanowiskiem judykatury przy stosowaniu art. 5 k.c. uwzględnić należy całokształt okoliczności konkretnego przypadku /wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku, IV CKN 120/01,

uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z dnia 27 października 1983 roku, III CZP 35/83/. Sąd Okręgowy ma na względzie i to, iż sformułowanie zasady współzycia społecznego dla danej sytuacji wymaga nie tylko dokonania ocen uwzględniających poszczególne skutki danego postępowania, ale także sformułowania na ich podstawie oceny globalnej /syntetycznej/, generalnej aprobaty lub dezaprobaty danego postępowania. Jak wskazuje się w doktrynie cechą społeczeństwa jest jego złożoność i nieprzejrzystość, powodująca, że działania w większym niż dawniej stopniu obarczone są ryzykiem. Funkcjonowanie takiego społeczeństwa opiera się na zaufaniu, decyzje i działania poszczególnych podmiotów opierają się na założeniu /oczekiwaniu/ określonych, korzystnych reakcji partnerów społecznych. Można sformułować generalną normę moralną nakazującą postępować zgodnie z uzasadnionymi oczekiwaniami/ zaufaniem/ partnerów społecznych. Równocześnie w praktyce orzekanie na tle art. 5 k.c. oparte jest o własną intuicję moralną/ Edward Gniewek, Kodeks cywilny komentarz, Warszawa 2013, wydanie piąte, strona 15 i następane/.

Mając na uwadze wskazane wyżej zasady podkreślić trzeba, iż Sąd Rejonowy prawidłowo dokonał ustaleń faktycznych w niniejszej sprawie. Wynika z nich, iż opóźnienie w zapłacie przez stronę pozwaną było bardzo niewielkie to jest 3,5, 6 i czternastu dni i pozwana sama wyliczyła odsetki i zapłaciła je, strona powodowa nie była zmuszona kierować do strony pozwanej wezwania do zapłaty czy też prowadzić windykacji w związku z czym nie poniosła żadnych kosztów. Nie skorzystała z gwarancji bankowej co w apelacji tłumaczono brakiem wymagalności roszczenia, co czyni stanowisko Sądu Rejonowego tym bardziej zasadnym. Wszak odsetki ustawowe zostały zapłacone. W tych okolicznościach naliczenie przez stronę powodową rekompensaty w wysokości 40 EUR od każdej z faktur przejawia się jako nadużycie zaufania skoro strona pozwana samodzielnie i dobrowolnie zapłaciła odsetki za bardzo krótkie terminy opóźnienia. Wprawdzie w apelacji strona powodowa wskazuje, iż strona pozwana zalega z opłatami względem D.w K. lecz argumenty te nie były podnoszone w toku procesu, a ponadto nie zostały poparte żadnym dowodem. Nie stanowi bowiem dowodu dołączony do apelacji wydruk z portalu w formie kserokopii nie poświadczony przez pełnomocnika strony powodowej za zgodność z oryginałem. W nin. sprawie rozmiar opóźnienia strony pozwanej, co słusznie podkreśla Sąd Rejonowy, wskazuje na brak zamiaru uzyskania kredytu kupieckiego kosztem powodowego wierzyciela. Natomiast wierzyciel w opisanej sytuacji stosuje sankcję karną nieadekwatną ani do rozmiaru opóźnienia, ani do wysokości odsetek za to opóźnienie. Sposób skorzystania przez wierzyciela ze swojego uprawnienia, jakie daje mu powołana ustawa, należy zatem uznać za sprzeczny z celem tej regulacji prawnej, której założeniem było promowanie kultury płatności, zniechęcenie dłużników do przekraczania terminów płatności oraz promowanie przedsiębiorczości, co wynika z preambuły dyrektywy parlamentu Europejskiego i Rady 2011/ 7/ UE z dnia 16 lutego 2011 roku.

Innymi słowy, naliczone przez stronę powodową obciążenie pozostaje nieadekwatne do przedstawionych wyżej okoliczności, nakierowane wyłącznie na ukaranie kontrahenta, który z własnej woli i bez inicjatywy wierzyciela zniwelował skutki opóźnienia poprzez dobrowolną zapłatę samodzielnie wyliczonych odsetek. Słusznie zatem Sąd Rejonowy przyjmuje, iż takie zachowanie strony powodowej nie zasługuje na ochronę. Strona pozwana bowiem nie dała realnego powodu do naliczenia rekompensaty. W wyniku zachowania strony powodowej doszło do naruszenia równowagi pomiędzy dwoma kontrahentami. Oczywiście opóźnienia w zapłacie nie powinny być aprobowane, jednakże tak nikły rozmiar opóźnienia oraz zachowanie strony pozwanej w konsekwencji tych opóźnień prowadzi do wniosku, że pozytywna ocena zachowań pozwanej w tym przypadku- jako dobro wyższe- musi być poddana ochronie w porównaniu z prawem wierzyciela, który jednak w ocenie Sądu Okręgowego, w tej sytuacji prawa tego nadużył / E.Gniewk, tamże/.

Apelacja jako bezzasadna podlega więc oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c. O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c. oraz przepisów Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności adwokackie obowiązującego w dacie wniesienia apelacji.